

Ett konservativt credo

Folkpartiet står i begrepp att anta ett nytt partiprogram. Inför landsmötets debatt och beslut har partiets tidigare partisekreterare, Carl Tham, utfärdat ett slags oavhängighetsförklaring. I Liberal Debatt analyserar Tham ingående programförslaget och låter denna analys utmyнна i ett antal positionsbestämningar som inte bara är intressanta för att de innebär avståndstagande från programmet från den tidigare partisekreterarens sida. Thams artikel är framför allt intressant därför att en övertänkt och klar konservativ position för första gången på mycket lång tid intas av en central politiker i Sverige. Tham representerar inte Fälldins emotionella och spontana bondekonservatism. Tham för fram den traditionella och intellektuellt fottade värdekonservatism som så länge lyst med sin frånvaro i det svenska politiska livet.

Thams utgångspunkt är att det svenska samhället hotas av desintegration. I hotbilden ingår en mycket långt driven internationalisering av världshandeln, ökad politisk konfrontation, en "oerhörd" maktställning för intresseorganisationerna och därtill konsumtionssamhällets förstörande återverkningar på en levande och kämpande humanistisk livshållning. Tham ser hur förutsättningarna för att upprätta en ny samhällsmoral förloras i

desintegration och i ett alltmer fragmentariskt samhälle. Samtidigt ser Tham just en ny samhällsmoral som nödvändig för att lösa de problem som skapats av att sociala mönster brutits sönder till följd av kvinnans utträde i arbetslivet och av människors oförmåga att finna sig tillrätta i den mycket snabba förändringstakt som kännetecknat 60- och 70-talen. Programmakarna har lyft fram maktspridning som ett central tema. Tham vill i stället se kulturpolitiken — där folkbildningsinriktningen skall ersättas av kvalitet — utgöra kärnan i det egna partiets politiska förkunselse.

Thams konservativa credo är ingen ensam svala. Allt tyder på att vi även i Sverige kommer att få uppleva en konservativ renässans. Ansatser har tidigare visats i kulturdebatten. Det sena sextioalets och tidiga sjuttioalets amatörismvurm har avlösts av krav på kvalitet. Eliten har ropats in på scenen. Nu hörs det första ropet i politiken. Det kommer att följas av fler. Liksom i USA kommer ekonomisk liberalism att få brytas mot politisk konservatism. En fruktbar syntes mellan de två huvudströmningarna i västerlandets politiska historia inger förhoppningar. Thams bidrag är konservatismen. Det är välkommet.

Dagens frågor

Onödigt bostadkrångel

Bostadsanvisningslagen (BaL) som trädde i kraft den 1 juli 1980 innebär att en kommun har möjlighet att inom ett område i kommunen tvinga husägarna att anmäla lediga lägenheter till bostadsförmedlingen och upplåta dem till de bostadssökande kommunen anvisar. Därmed fråntas fastighetsägarna rätten att själv anvisa sina lägenheter. Samtidigt innebär lagen att människor inte själva kan ta kontakt med en fastighetsägare för att få bostad.

BaL är ett exempel på att politiker miss tror människorna. Förutsätter man att alla politiker vill ha ett system som fungerar så effektivt som möjligt, måste lagar av den typ som BaL representerar betyda att man inte vågar tro att människor själva kan ta ansvar. Möjligen tror man sig veta att en och annan kommer i kläm om folk får bestämma själva. Kanske är man rädd för den minskade perfektionism som brukar bli resultatet av enskild frihet. Vad man då glömmer är alla de problem offentligt maktutövande för med sig.

I BaL § 1 heter det att lagen kan användas "om det behövs för bostadsförsörjningen inom kommunerna". Vad menas med detta? Lagstiftarna kan rimligen inte ha trott att en lagstiftning kan skapa fler bostäder. Nej, detta med "behovet" torde snarare hänvisa till att en av kommunens plikter för bostadsförsörjningen är att skapa en "allsidig befolkningssammansättning" i kommunens bostadsområden. Vad som menas med detta förklaras inte i BaL, utan det konstateras allmänt att en av kommunens uppgifter är att motverka

bostadssegregation. Eftersom ingen kommunalpolitiker frivilligt lär vilja medverka till ökad bostadssegregation kan det bli svårt att hävda sig gentemot dem som kräver att man skall använda BaL för att motverka ett segregerat boende. Det är risk att lagen kommer att användas.

Men frågan är, vad menas med "allsidig"? Gäller det för politikerna att se till att det finns människor av olika ålder, religion, kön och nationalitet i ett område eller gäller det att sprida människor med olika inkomster eller antal barn jämnt över olika stadsdelar? Vilka krångliga system skall man införa för att efterleva en sådan lagstiftning när man väl bestämt sig för en blandning? Finns det någon möjlighet att ta hänsyn till var olika människor vill bo i ett sådant system? Svaret på den sista frågan är nej.

BaL utgår ifrån att det är samhället och inte den enskilde medborgaren som vet bäst var han eller hon skall bo. Utgångspunkten är inte att enskilda människor ska kunna skaffa sig bostäder som de trivs med, till den kostnad och i den miljö som de själva väljer, utan att de ska bo så att de blandas väl med varandra i bestämda proportioner. Den lämpliga blandningen av människorna skall bestämmas av politiska organ, alternativt lämnas åt tjänstemän på bostadsförmedlingen att bestämma. För att uppnå lagens syfte måste nya regler och bestämmelser, mer papper och blanketter och framför allt en större offentlig sektor skapas.

Bostadsanvisningslagen är oacceptabel. Visst vill vi alla skapa gemenskap i vår

bostadsmiljö och visst vill vi garantera också att människor med problem får goda bostäder. Men tvångslagar kan aldrig realisera mer gemenskap och minskad segregation. I stället skapar den här sortens lagar nya konflikter och vi riskerar att förlora den medmänsklighet och förståelse som ändå finns i var och en. Det är därför BaL måste avskaffas.

Mordet på president Sadat

President Sadat levde farligt. Han var själv medveten om detta. De många arresteringar, som företogs i Egypten av motståndare till regeringen så sent som några veckor innan han mördades, tyder på att Sadat nåtts av varningar och att han kände sig själv och sitt livsverk hotade. Att han skulle dödas under en pågående militärparad kan han omöjligen ha tänkt sig. Där och då borde han ha kunnat känna sig säker.

Hans livsverk utfördes i hans lands och i fredens tjänst. Han var på intet sätt någon mild natur och våld och krig var inte främmande för honom, men han skilde sig från andra genom sin fredsvilja. Det krävdes också mod för att, mitt under arabiskt hot, förhandla med Israel. Mycket gott kommer inte att i framtiden sägas om president Carter, men han sammanförde Sadat och Begin, den senare mer ovillig och svårhanterlig än den förre och mycket mindre beredd att kompromissa. Sadat var däremot villig, och fred slöts.

I sitt eget land fick Sadat därmed dels panaraberna emot sig, dels fundamentalisterna, dvs de islamska renlevnadsmän,

som ser sitt ideal i Ayatollah Khomeiny. Det var en grupp officerare, som stod dessa islams fanatiker nära, som mördade presidenten. Så säger man i varje fall i Kairo, där man bör veta det och där det knappast hade funnits anledning att dölja sanningen, om de tex varit anhängare till Libyens härskare Kadaffi.

Det hör till de speciellt svenska märkvärdigheterna, att Sveriges Radio, i detta fall Rapport i TV-2, ansåg sig veta bättre. Dagen efter mordet visste man där, att Sadat avrättats på order av en avsatt general, som stod panaraberna nära. Han visades upp i bild och han förklarade, att Sadat var en förrädare mot den arabiska saken och föll på sin gärning. Det må vara hänt. Men TV-2 hade också letat fram en anhängare av samme general, en man bosatt i Sverige, och denne fick framföra sin tillfredsställelse med mordet på Sadat, regeringschef i ett land med vilket Sverige uppehåller vänskapliga förbindelser. Det var ett i sig smaklöst inslag och det var omdömeslöst att det släpptes fram; men det var helt i Rapportredaktionens anda.

Kadaffi lär ha utlyst dagen för mordet till en allmän glädjedag också för framtiden. Även i andra arabländer har glädjen varit stor. Reportage från sådana manifestationer skall inte fördömas. Åtminstone svenska fredsdemonstranter bör få något att tänka på: en man, som positivt arbetat för fred, blir mördad för den skull och glädjetåg drar fram genom gatorna. Den bekanta fredsmarschen i somras gick till Paris. Kanske skulle det vara nyttigare om den nästa gång gick till Libyen?